

et sacrificiis serviebant, quæ injusta erant, cum idolis offerebantur, cultu Creatoris abjecto : quibus sacrilegiis ipsas necessitudines deputabant; dæmonas videlicet etiam parricidiorum immanitate placantes. Vide itaque quam non de eo loquatur crimine, quod confingit Manichæus, id est, cunctis per naturam adhærente mortalibus, qui hinc illos potissimum offendisse commemorat, quod nec a parvulorum suorum exitiis temperabant. Quorum certe mors non recurreret ad interfectoris invidiam, si propter unum peccatum et parricida Deo displiceret, et filius. »

AUG. Sic ista loqueris, quasi propter unum aliquod peccati genûs omnes homines puniantur, aut nos dicamus propter solum originale peccatum esse iræ filios eos, qui jam grandes ætates agunt. Quisquis non credit in Filium, sicut ait ipse Filius, non habebit vitam; sed ira Dei manet super eum¹: sed sunt aliis alii peiores, super quos Dei utique ira major manet; nec tamen omnes sic evertuntur atque delentur, ut isti de quibus agitur, qui terram, quæ Israëlitis data est, possidebant. Quid est ergo quod dicis: « Vide itaque quam non de eo loquatur crimine, quod confingit Manichæus? » ubi vis intelligi originale peccatum; quod non confingit Manichæus, sed, ut cæteri Catholici, et contra vos, et contra Manichæum confitetur Ambrosius: quia non est alienæ naturæ commixtio, quam Manichæus inducit; sed nostræ depravatio de peccato, quod in mundum per unum hominem intravit, et per omnes homines pertransiit, quod contra fidem catholicam vos negatis. Usque adeo ne cæcus es, ut non videas, quia si propterea peccatum originale non est, quia hic commemoratum non est, nec alia peccata peccata erunt, quæ hic commemorata non sunt, sive istis minora, sive majora? Numquid ideo Sodomitæ

¹ Joan. III, 35.

deleti non sunt, quia non de illis dictum est, quod maleficia et parricidalia sacrificia faciebant? Aut ideo isti Chananæi deleti non sunt, quia non de illis dictum est, quod masculi in masculos turpitudinem operabantur? Verumtamen tacitum non est, quod erat eorum malitia naturalis; quæ quidem omnium hominum, sed in aliis minor, in aliis major est: sicut corpora corruptibilia sunt omnium, sed alias animas minus, alias plus gravant, pro diversitate judiciorum Dei, occultorum quidem, sed sine ulla dubitatione justorum. Quid ergo mirum, si cum causa exponeretur, cur in eos talis vindicta processerit, non voluntaria tantum eorum malitia commemorata est. verumetiam naturalis, cui præter generis humani commune contagium, accesserat aliquid amplius ex maledictione prophetica; (sanctus enim Noë suum nepotem Chanaan progenitorem maledixit illorum¹;) non utique injuste, cui tamen esset obnoxia, obligatione successionis, in prole. Quod apparet etiam in parvulis eorum, qui cum suis parentibus², et hoc jubente Deo, sine ullius ætatis exceptione deleti sunt: cum majores propterea maxime Deo displicuerint, quod dæmonibus fundere solerent suorum sanguinem parvulorum. Nec Deus præcepit eisdem parvulis parci: imo præcepit omnino non parci. Hinc intellige semen ab initio maledictum: neque enim eum qui hoc præcepit, dicere audebis injustum³. Quod si tibi venisset in mentem, non ideo sejungeres a parentibus impiis innocentiam filiorum, quod « Inde potissimum offenderint parentes Deum, quia nec a parvulorum suorum exitiis temperabant. Quorum certe mors, inquis, non recurreret ad interfectoris invidiam, si propter unum peccatum et parricida Deo displiceret, et filius. » Nec vides ita displicuisse Deo necatores filiorum,

¹ Gen. IX, 25. — ² Deut. II, 34. — ³ Sap. XII, 11.

ut tamen eosdem quoque filios cum his juberet occidi. Neque enim quia illi impiissime etiam filios dæmoniis immolabant, ideo non debuerunt etiam iidem filii, non humano scelere, sed iudicio divino, utique justo, quamvis occulto, tanquam semen maledictum, sicut factum est, pariter interire. Hæc non attendis, dum eloquentia sine sapientia raperis, et flumine vanitatis vis esse desertus lumine veritatis.

CXXIX. JUL. « Verum et his, inquit, tanquam ho-
» minibus pepercisti, et misisti præcedentes exercitum
» vespas¹; » non quia impotens eras in pugna impios
justis subjicere, sed partibus iudicans dabas locum pœ-
nitentiæ. « Aculeis, inquit, muscarum etiam illos ipsos
sacrilegos stimulabas, ut potentiam vindicantis de ludi-
cro suæ afflictionis adverterent. Sed postquam ex con-
silio Dei, et ultionis genere voluntaria peccata patuerunt,
quorum rejectio expectabatur et petebatur; tunc demum
in obstipam punitorum profanitatem scriptoris assurgit
invectio, dicitque illos tantam inisse cum criminibus fa-
miliaritatem, ut innata quodam modo viderentur.» Non
ignorans, inquit, quoniam nequissima fuerit natio illo-
rum², et naturalis malitia ipsorum, et quoniam non
poterat commutari cogitatio eorum in perpetuum; se-
men enim erat maledictum ab initio: nec timens aliquem,
veniam dabas peccatis illorum. « Cum, inquit, tu tam
benigne tamque patienter et pœnitentiæ tempus indul-
seris, et speculam³ admonitionis infixeris, ut iustitiam
ac misericordiam ab omni infamia, ab omni suspitione
crudelitatis assereres: tamen illi spreverunt commoniti-
ones tuas, qui beneficia præmissa despexerant, velut qui
velint probare de illius esse semine Cham, in quem Noë
beatus nuditate derisa, censura patria fuerat maledicta

¹ Sap. xii, 8. — ² Ibid. 10, 11. — ³ Forte spiculum.

jaculatus, Quid ergo mirum, si majoris eorum proter-
viæ merito⁴, sententiæ erat austeritate percussus, recor-
datus est scriptor in maculam posterorum non desisten-
tium ab æmulatione, cum frequenter in lege imitatio,
posterorum necessitudinis quoque vocabulis arguatur.
Sic quippe Dominus in Evangelio ad Judæos: « Vos, in-
» quit, ex patre diabolo estis². » Et Daniel contra spurcos
presbyteros, de Israël tamen stirpe venientes, eodem
genere legitur invectus: « Semen, inquit, Chanaan, et
» non Juda³. » Ezechiel quoque propheta exprobrat plebi
Jerusalem. « Mater tua, inquit, Cethhæa, et pater tuus
» Amorrhæus⁴. » Est ergo hic usus ut ad voluntatis in-
vidiam infamatio stirpis accedat, nimiumque crimini vi-
deatur adhærere, per cuius meritum convitium patiu-
tur et semina. Servatur autem hic idem mos etiam in
bonorum parte, ut cum videtur homo per omnia pro-
bus, congenitis dicatur florere virtutibus. Unde et beatus
Job misericordiæ affectum quo subveniebat indigentibus,
de uberibus se traxisse⁵, imo de utero matris suæ secum
confirmat egressum. Nihil ergo rebus perspicuis, aut si-
militudo, aut exaggeratio, aut ambiguitas præjudicare
potest: quoniam cum certum sit nunquam naturalium
rerum correctionem a mortalibus reposci, præcipiat au-
tem Deus ut desistant homines a malo; omni vero ve-
rius approbatur, naturale peccatum non esse posse. »

AUG. Putasti quidem te exposuisse verbo libri Sapien-
tiæ: sed non ea sineris eludere verbis insipientiæ. Satis
enim apparet, et clarum est, quomodo illa natio nequis-
sima dicta sit, ejusque malitia naturalis; quomodo etiam
sit appellata, semen maledictum ab initio⁶. Si enim, ut
tu putas, propter æmulationem, id est, imitationem

⁴ Forte deest, ins. — ² Joan. viii, 44. — ³ Dan. xiii, 56. — ⁴ Ezech.
xvi, 3 et 45. — ⁵ Job. xxxi, 18. — ⁶ Sap. xii, 11.

dictum fuisset, qua imitati sunt majorem suum Cham, quem sui peccati merito maledixit pater ejus Noë: profecto Deus quando in istam nationem vindictam justissimam protulit, juberet ejus parvulis parci, quos dicere non potes suorum majorum imitatione meruisse supplicium. Cum ergo eis non solum non jussit præberi misericordiam, sed ut parem vindictam cum parentibus sumerent, ipse insuper jussit, qui utique aliquid injustum jubere non potuit; satis evidenter lucet, quod non propter exaggerationem, neque propter imitationem, sed propter generationem dicta est eorum malitia naturalis, et ipsi semen maledictum ab initio. Nam contra errorem vestrum, in hoc ipso semine, de quo agitur, prophetica vigilavit auctoritas, ut Noë justus peccantem Cham filium in ejus malediceret filio, id est, Chanaan¹; ut hinc intelligeremus, vinctos esse filios meritis patrum, nisi hoc vinculum generatione tractum, regeneratione solvatur. De isto ergo Chanaan ducunt originem Chananæi, qui dicti sunt semen maledictum ab initio: quorum etiam parvuli, quia et ipsi hoc erant, non imitatione, sed stirpe interfici cum parentibus divinitus jussi sunt².

His Chananæis fuisse similes impudicos seniores, Daniel propheta intelligi voluit, quando eis dixit, « Semen » Chanaan, et non Juda³, » tanquam diceret, Similes filiis Chanaan, et non filiis Juda; sicut dictum est, « Gene- » ratio viperarum⁴, » propter quamdam similitudinem malitiæ viperinæ. Ubi autem Dominus ait, « Vos a patre » diabolo estis⁵, » revera imitationem voluit, non semen intelligi: sed nec ipse dixit, « Vos semen diaboli estis. » Et ubi scriptum est, « Pater tuus Amorrhæus, et mater tua Cethhæa⁶, » apparet ideo dictum, quod eos fue-

¹ Gen. ix, 15. — ² Deut. ii, 34. — ³ Dan. xiii, 56. — ⁴ Matth. iii, 7. — ⁵ Joan. viii, 48. — ⁶ Ezech. xvi, 3 et 45.

rant imitati quibus hoc dicebatur: denique nec ibi dictum est, Semen Amorrhæorum, vel Cethhæorum. Non ergo, ut dixisti, « Propter meritum voluntatis nimium criminibus adhærentis, convicium patiuntur et semina. » Absit enim ut sancta Scriptura seminibus, sicut tu hominibus, convicietur immeritis.

Ubi autem sanctus Job « Affectum misericordiæ de utero matris secum, » sicut commemoras, « Egressum confirmat¹; » et eum putas, ut eundem affectum multum commendaret, hoc dixisse; non quod ita esset: cur non, quæso te, annuimus esse quosdam natura misericordes, si natura quosdam non negamus excordes? Sunt enim nonnulla congenita, quæ in ætate qua usus incipit esse rationis, sicut ipsa ratio, incipiunt apparere. Proinde hominibus natura filiis iræ propterea dantur præcepta vivendi, quia datur et gratia, ut qui jubet juvet; ac sic mala non solum quæ voluntate sunt addita, verum etiam quæ sunt congenerata, vincantur. Quod enim hominibus impossibile est, Deo facile est². Quibus autem non datur Dei gratia, propter quam dictum est, « Quis » enim te discernit? quid autem habes quod non accepisti³? prævaricatores fiunt, accedente lege, non justis. Sed hi quoque ad utilitatem vivunt filiorum misericordiæ, ut eos videntes, et quid sibi non merito, sed gratis donetur intelligentes, non extollantur, sed qui gloriatur, in Domino gloriatur⁴.

CXXX. JUL. « Sequitur vero sapientia; » Quis tibi imputabit si perierint nationes, quas tu fecisti, cum non sit alius Deus, quam tu, cui cura est de omnibus⁵? Sed cum sis justus juste omnia disponis, ipsum quoque qui non debet puniri, condemnare, exterum æstimas a tua

¹ Job. xxxi, 18. — ² Matth. xix, 26. — ³ I Cor. iv, 7. — ⁴ 2 Cor. x, 17. — ⁵ Sap. xii, 12.

virtute : virtus enim tua justitiæ initium est. « Astipulatur certe communi prudentum rationi, quia maximum in Deo signum justitia sit, quam Manichæus, et Traducianus omni conatu fabularum suarum pernegat. »

AUG. In conviciando cui te dicam similem, nisi tibi? Si autem saperetis Deum esse justum, nunquam congenita vitia, vel corporis humani, vel animi, quæ negare non potestis, tribueretis opificio ejus, sed iudicio; et hinc originale peccatum, sive peccata¹, intelligeretis, non negaretis.

CXXXI. JUL. « Denique post paululum sequitur : » Illos enim castigando, bonæ spei fecisti filios tuos, quoniam iudicans, das in peccatis locum pœnitentiæ². Si enim inimicos servorum tuorum et morti debitos cum tanto cruciatu admonitionis liberasti, dans tempus et locum per quem possit mutari malitia, cum quanta diligentia iudicas filios tuos, quorum parentibus et iuramenta et pacta dedisti bonarum promissionum? Cum ergo nobis disciplinam das inimicos nostros multipliciter flagellas, ut bonitatem tuam cogitemus iudicantis.

AUG. Quare Deus, cum sit præsciens omnium futurorum, tempus et locum per quem possit mutari malitia, dederit etiam eis, de quibus dictum erat, quod eorum cogitatio non poterat mutari in perpetuum, satis ostendit, ubi ait, Bonæ spei fecisti filios tuos, quoniam iudicans das in peccatis locum pœnitentiæ. Ad hoc ergo datur tempus et locus pœnitentiæ etiam filiis iræ deditis morti, et pœnitentiam non acturis, quia sunt inter illos, vel exorturi sunt de illis filii misericordiæ, quibus hoc prosit, quod illis non profuit. Itaque etiam super filios perditionis non est inanis Dei nec infructuosa patientia : necesse est enim prosit eis, quos ex massa per-

¹ *Supple, naturalia.* — ² Sap. xii, 19.

ditionis non humana merita, sed gratia divina discernit; cum vel gratias agunt, quod ab eis Dei misericordia discernuntur, velex perituris non perituri, Dei dispositione nascuntur.

CXXXII. JUL. « Advertis ergo quantam distinctionem superficies verborum fecerit de naturis duarum plebium : Israëlitas filios Dei vocat, et Chananæos semen maledictum. Si hoc quod sonat, ad generationes referretur et partus; dicendum erat, aliam esse religiosorum generationem, aliam profanorum. »

AUG. Numquid quoniam cum audimus filios Dei, intelligimus gratiam; ideo cum audimus filios hominum, non debemus agnoscere confiterique naturam? Quid est ergo quod dicis, non inveniendo quid dicas, homo contentiose? Cognosce quod verum est, attende quod clarum est. Semen maledictum Chananæi dicti sunt, propter tam malam progeniem, ut Deo justissimo vindicante atque imperante, nec ejus parvulis parceretur, qui parentes suos nulla voluntatis imitatione sectati sunt. Filii vero Dei dicti sunt Israëlita, non propter progeniem naturæ, sed propter adoptionem gratiæ. Sive ergo dicantur filii et filii, sive semen et semen, quid te juvat ista consonantia nominum, ubi rerum est tanta distantia?

CXXXIII. JUL. « Dum constaret tamen, secundum etiam hanc vanitatem, traducem primi non esse peccati : quod interruptum multarum simul semina gentium perdocebant. »

AUG. Aliud est illius unius hominis semen, quod sunt omnes homines; aliud diversa diversarum gentium semina, quæ illud non interrumpunt quia ex illo cuncta descendunt : neque agunt sua varietate, ut illud peccatum primi hominis, quo mutari meruit humanâ natura, quibuslibet longe post natis sit posteris ejus noxium; sed ut magis

minusve sit innoxium ¹. Sicut enim quidam parentes aggravant peccatum originale, ita quidam relevant: sed nemo tollit, nisi ille de quo dictum est, « Ecce agnus Dei, » ecce qui tollit peccata mundi ²; » cui nullum bonum hominis impossibile, nullum malum est insanabile.

CXXXIV. JUL. « Porro sicut illud quod de laude dicitur Judæorum, non ad hoc valet, ut quisquam genuina credatur sanctitate fulgere: ita etiam quod naturalis malitia vocatur, non ad hoc valet, ut semina vitiosa commendet, sed sine præjudicio naturæ cujus imperturbabilis ratio est, quæ quidquid habet, a Deo suo auctore sortitur, varietas ista verborum, aut invectionis impetum signat, aut laudationis officium.

AUG. Si non est cujusquam sanctitas genuina, quomodo dictum est Jeremiæ, « Priusquam de vulva exires, sanctificavi te ³? » Quomodo etiam dictum esse de Joanne Baptista, « Spiritu sancto replebitur jam inde ab utero » matris suæ ⁴? » Quod exultatio ejus quoque ostendit, quando Elizabeth prægnantem conjugatam prægnans virgo Maria salutavit. An et hæc dicta non proprietatis sunt dicta præconio, sed laudationis officio? Sic agite, sic vanescite; hoc ut dicatis, vestræ restat insaniam. Quid enim Jeremiam? quid Joannem, tumori vestræ frontis apponimus; quando ipsum Christum non discernitis a carne peccati, nullamque carnem dicentes originaliter esse peccati, sic illum cæteris coæquatis, ut etiam ipsum habuisse genuinam negare cogamini sanctitatem, qui natus est de Spiritu sancto et virgine Maria, expers omnino delicti, quia expers illius conceptionis quæ commixtione fit sexuum? Quia et Jeremias et Joannes, quamvis sanctificati in uteris matrum, traxerunt tamen originale pec-

¹ Prosper sent. 306. — ² Joan. 1, 29. — ³ Jerem. 1, 15. — ⁴ Luc. 1, 15.

OPERIS IMPERFECTI CONTRA JULIANUM, LIB. IV. 299
 catum ¹. Nam quo alio merito interirent eorum animæ de populo suo, nisi die octavo circumciderentur; id est, nisi ad Christi gratiam pervenirent, quem die octavo, id est, post septimum sabbati, resurrectorum propter justificationem nostram, carnis illa circumcisio figurabat? Erant ergo illi et natura filii iræ ab uteris matrum; et gratia filii misericordiæ ab uteris matrum; quia nec illa eis adhuc inerat sanctitas, quæ vinculum solveret successionis obnoxie quod suo tempore solvi oportebat, et inerat tamen quæ præconem Christi a maternis visceribus designabat. Sed novus hæreticus, religiosus physicus vis putari, cum dicit: « Naturalem malitiam et semen maledictum sine præjudicio naturæ dici, cujus, inquis, imperturbabilis ratio quidquid habet, a Deo suo auctore sortitur. » Nonne te admonent ut cor habeas, saltem qui fatui nascuntur? Nec tamen vel ipsi fatui Deum dicere audent fatuitatis auctorem. Nec utique, ut Manichæus desipit vel insanit, alienæ naturæ commixtio, sed nostræ depravatio invexit hoc vitium. Hujus ergo vitii meritum, et aliorum naturalium quorumque vitiorum non inveniunt, qui sani sunt in fide, nisi originale peccatum.

CXXXV. JUL. « Sicut autem hic semen maledictum, sic alibi equidem, ubi major est lectionis auctoritas, semen dicitur benedictum. Loquens enim de Israëlitis Isaias propheta, « Ædificabunt, inquit, domus, et ipsi inhabitabunt; pastinabunt vineas, et ipsi manducabunt fructus » earum: non ædificabunt, et alii habitabunt; et non pastinabunt, et alii manducabunt. Secundum enim dies » ligni vitæ, erunt dies populi mei: opera labiorum eorum perseverant; electi mei non laborabunt in vacuum, » nec filios procreabunt in maledicto, quia semen benedictum a Deo est ². »

¹ Gen. xvii, 12-14. — ² Isai. lxxv, 21.

AUG. Hanc Isaïæ prophetiam si intelligeres, non eam nobis ut elabereris, sed tibi potius ut corrigereris opponeres. Aliud enim non mortale, sed immortale; nec carnale, sed spiritale semen videres: quod videbat Joannes evangelista, quando dicebat, « Omnis qui natus est ex Deo non peccat, quia semen ejus in ipso manet ¹. » Secundum hoc semen quisque non peccat: quia et si peccat ut homo, habet tamen alterum semen, secundum quod semen non potest peccare, quia ex Deo natus est. Secundum hoc semen filii non procreantur in maledicto. In quibus Prophetæ verbis evigilare debuisti, et advertere quod non pro magno munere hoc promitteretur populo Dei, nisi quia procreantur filii in maledicto secundum alterum semen quod est ex Adam, non autem procreantur in maledicto secundum Christum, quod est semen benedictum ab initio. Ipse est enim et Sapiencia Dei, de qua dictum est, « Lignum vitæ est omnibus amplectentibus » eam ²: » unde et iste Propheta, vel Deus potius per Prophetam, « Secundum dies ligni vitæ, inquit, erunt dies mei populi ³. » Vita æterna et immortalis promittebatur his verbis, non carnalibus, sed spiritualibus Israëlitis. Ibi vineæ spiritales et domus non quandoque morientibus pastinatoribus et ædificatoribus suis possidebuntur ab aliis, sed ab ipsis sine fine viventibus. Ergo agnosce duo genera seminum, unum generationis et alterum regenerationis, et noli esse incredulus, sed fidelis ⁴.

CXXXVI. JUL. « Patiantur ergo pueruli de istis verborum contrarietatibus quæstionem, ut nullius majoris rei quam sonorum capaces pro alludentibus sibi poculis præliantur: catholica vero fides neque jurgare adversum se legem Dei credit, neque ullam auctoritatem in exitium rationis admittit; nec cuiquam opinioni atque adulationi

¹ Joan. III, 9. — ² Prov. III, 18. — ³ Isaï. LXV, 22. — ⁴ Joan. XX, 27.

in maculam divinæ æquitatis auscultat: sed ut Deum non solum credit, verumetiam novit omnium naturarum creatorem; ibi ¹ peccatum nulli alii quam liberæ imputat voluntati: per quæ omnia traducem peccati falsam esse non dubitat.

AUG. Catholica potius fides peccatum esse originale non dubitat: quam fidem non pueruli, sed graves atque constantes viri, docti in Ecclesia, et docentes Ecclesiam, usque ad diem sui obitus defenderunt. Vos autem « Legem Dei adversum se, sicut dicis, jurgare » non creditis, et ipsi adversum eam cæca impietate vel impia cæcitate jurgatis. Ideo enim « Auctoritatem nullam in exitium rationis vos jactatis admittere; » ut rationibus vestris, quæ non rationes sed deceptiones sunt, etiam divina deponatur potius, quam exponatur auctoritas. Quamvis nemo ita esse debeat gravis corde, ut decipiatur ratione Pelagii, quam vult exponens Apostolum protulit, et ait: « Corpus mortuum propter peccatum, ideo dictum quia corpus moritur peccatis, quando avertitur a peccatis. » Contra quam vanitatem non disputandum, sed Apostolus ipse legendus est, dicens: « Si autem Christus in vobis, corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus » autem vita est propter justitiam; si autem spiritus ejus, » qui suscitavit Jesum a mortuis, habitat in vobis, vivificabit et mortalia corpora vestra per inhabitantem » spiritum ejus in vobis ². » Quid apertius? quid lucidius? Quis rogo, contra istam manifestationem, nisi hæretica insania, negaret originale peccatum? Propter quod peccatum etiam nunc utique adhuc corpus est mortuum; quamvis jam propter justitiam vita sit spiritus. Sed vivificabit, inquit, Deus et mortalia corpora vestra. Quis oblatraret huic veritati, nisi rabies vanitatis, quæ se jac-

¹ Forte ita. — ² Rom. VIII, 10, 11.

tat » Nulli opinioni atque adulationi auscultare in maculam æquitatis divinæ; cum potius æquitatem divinam negare cogatur, quisquis deceptus fuerit a vobis? Quoniam tot vitia vel corporum, vel ingeniorum, cum quibus nascuntur homines, si nullius peccati dicuntur trahere meritum, procul dubio Dei negatur justum esse iudicium. Itaque cum voluntati peccata sic imputatis, ut voluntati primi hominis originale peccatum imputare nolitis, omnia mala quæ trahunt vel patiuntur infantes, iniquo Dei iudicio, eos qui vobis credunt, imputare compellitis.

LIBER V.

Confirmat Augustinus, et a Juliani calumniis vindicat ea quæ in libro secundo de Nuptiis et Concupiscentia, capite 12, et quibusdam sequentibus scripsit, imprimis videlicet quod eam commixtionem sive commotionem pudendam membrorum non haberet natura sana, quam habet natura vitiata: ac per hoc quod is qui inde nascitur, indigeat renasci. Deinde quod ibi cap. 14, 20 et 26 contendit, Julianum Apostolicis duobus testimoniis, 1 Cor. 15, 36, 38, et Rom. 1, 27, sententiaque Evangelica Matth. 7, 17 seu 12, 33 perperam abusum esse. Quod cap. 28 asseruit, malum seu voluntatem malam ideo ex opere Dei bono oriri potuisse, quia ipsum quanquam bonum, de nihilo factum est, non de Deo. Ac postremo quod cap. 17 docuit, sic Deum creare malos, quomodo pascit et nutrit malos.

I. JULIANUS. « Compertum est omnis ævi periculis, apud paucos incorrupti reverentiam vigere iudicii, qui et scientiæ studiis dediti, et virtutum appetentes, vel possunt indagare verum, vel repertum audent tueri; aut sicut ait Apostolus, exercitatos habent sensus, ad discretionem boni malique¹; nec ullis adversorum franguntur procellis, qui de eodem audiunt præceptore, usque ad sanguinem resistendum esse peccatis². Hi ergo prudentes, quos stolidorum populi faciunt paucos videri, scientiæ et fortitudini juxta prorsus student. Neutra enim absque altera aut fructum assequitur, aut honorem: quoniam et fortitudo nisi optimis per scientiam admota rebus est, in

¹ Hebr. v, 14. — ² Id. xii, 4.